

HOOFSTUK 8

NUUTGESKEPTE KOMPOSISIES: IMPROVISASIE

Tot op hierdie punt in die inleiding tot improvisasie moes die student op Norton se gegewe linkerhandmateriaal improviseer. Vrye improvisasie behels die vermoë om akkoorde te realiseer en 'n begeleiding te skep tesame met melodiese improvisasie in die regterhand. In hierdie hoofstuk word daar in beide hande gelyktydig geïmproviseer. Dit is om hierdie rede dat die navorser nuwe komposisies in die styl van Norton se musiek geskep het, wat die student in staat stel om "nuwe" begeleiding in die linkerhand te skep.

Vervolgens word generiese modelle van bespreekte style aangebied om onafhanklike improvisasie van Norton se musiek te vergemaklik. Die oorspronklike styl en kenmerke van Norton se komposisies word telkens behou. Die harmoniese basis vir elk van die volgende voorbeelde is oorspronklik en hou nie met die voorbeelde uit *Microstyles* verband nie. Elk van hierdie voorbeelde kan na willekeur in ander toonsoorte of met 'n ander tempokeuse gespeel word. Die variasie-moontlikhede op die gegewe modelle is onbeperk.

Die volgende stukke kom in drie stelle voor, waarvan elke stel 'n *rock*-styl, ballade-styl en *swing feel*-komposisie bevat. In elke stel word dieselfde stuk drie keer herhaal. As 'n student dus 'n *rock*-stuk uit *Microstyles* aangeleer het en die improvisasie-oefeninge uit Hoofstuk 7 gebruik word, word daar slegs op die *rock*-stuk in hierdie hoofstuk gefokus. Sodoende word 'n deeglike studie van een styl gemaak.

Elke stuk is as 'n *chord chart* genoteer, maar waar 'n *chord chart* normaalweg 'n melodie en akkoordsimbole sou hê, bevat die eerste stel se voorbeelde

akkoordsimbole en 'n begeleidingsfiguur vir die linkerhand, sonder 'n melodie. Die rede hiervoor is om die onderwyser en student aan minstens twee verskillende begeleidingsmoontlikhede voor te stel voordat die melodiese materiaal bygevoeg word. Slegs die linkerhandmateriaal word tydens hierdie oefeninge gespeel, waarna akkoorde in die regterhand bygevoeg word. 'n Realisering van die *chord chart* kom in elke geval voor. 'n Alternatiewe begeleiding word hierna in die tweede stel stukke voorgestel.

Die derde stel stukke het dieselfde harmoniese basis as die eerste twee stelle, maar is 'n oorspronklike komposisie deur die navorser. Hier moet die student vir die eerste keer die stuk benader as 'n komposisie waarop daar geïmproviseer word. Daar word by elke stuk na riglyne vir improvisasie verwys. Voorbeelde van realisering kan op die meegaande laserskywe gehoor word.

By elke stel word een alternatiewe komposisie in dieselfde styl ingesluit, maar doelbewus in 'n ander toonsoort. Hierdie komposisie kan as selfstudie vir die student dien om sy/haar eie improvisasie verder te beoefen.

Konsepte soos melodieskepping, akkoordspel en memorisering kan op dieselfde wyse aan die student voorgestel word, soos wat dit in Hoofstuk 7 voorgestel is. Die twaalf stappe soos dit in Hoofstuk 7 voorkom, kan ook op elke stuk in hierdie hoofstuk toegepas word.

8.1 *Rock* (*Strollin' On* – Charl du Plessis)

Vervolgens slegs die harmoniese progressie van die navorser se komposisie *Strollin' On*, met 'n moontlike realisering van die akkoorde, wat as begeleidingspatroon kan dien. Hierdie *rock*-styl-komposisie is eenvoudig en het 'n harmoniese skema wat op 'n twaalfmaat-*blues* gebaseer is.

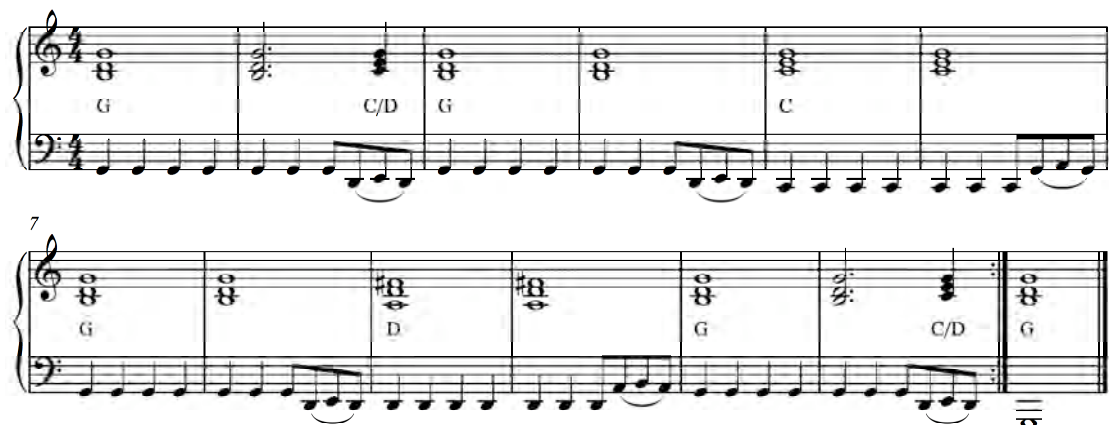
Die eerste weergawe van die baslyn (begeleidingsfiguur A) bevat 'n herhaalde tonikanoot wat die musiek se ritmiese voortstuwung ondersteun. Die student moet die baslyn speel en die akkoordsimbole met eenvoudige drieklanke in die regterhand realiseer. Wanneer die stuk herhaal word, is dit moontlik om half- of kwartnote in die regterhand te speel.

Voorbeeld 403: *Strollin' On:* slegs akkoordspel met begeleidingsfiguur A

Hier volg 'n voorbeeld van die realisering. Daar is meestal akkoorde in heelnote gebruik, behalwe waar die harmoniese ritme anders dikteer. Dit is belangrik dat die student slegs die *chord chart* (voorbeeld 403) mag sien en nie die realisering nie. Die realisering kan op meegaande laserskyf 1 (snit 57) gehoor word.

Voorbeeld 404: *Strollin' On:* realisering met begeleidingsfiguur A

Die tweede moontlike begeleidingspatroon (begeleidingsfiguur B) gebruik rustekens en het 'n gesinkopeerde ritme.

Voorbeeld 405: *Strollin' On:* akkoordspel met begeleidingsfiguur B

Die navorsers stel voor dat wanneer akkoorde by begeleidingsfiguur B gevoeg word, daar eers in kwartnote in die regterhand gespeel moet word. Hierna kan kwartnote op die tussenslae gespeel word. Hier volg 'n realisering van laasgenoemde. Dit kan op die ingeslote laserskyf 1 gehoor word (snit 58).

Voorbeeld 406: *Strollin' On:* realisering met begeleidingsfiguur B

Die student moet vervolgens die oorspronklike komposisie (voorbeeld 407) realiseer deur albei bogenoemde begeleidingsfigure afsonderlik te gebruik. As dit suksesvol gedoen is, kan een van bogenoemde begeleidingsfigure van sy/haar keuse geïdentifiseer word en tydens die daaropvolgende oefening gebruik word.

Nadat die gunsteling begeleidingspatroon geïdentifiseer is, moet die stuk drie keer na mekaar gespeel word, telkens met dieselfde begeleiding. Die eerste keer moet die gegewe melodiese materiaal van voorbeeld 407 in die regterhand gespeel word. Die tweede keer moet die regterhand slegs akkoorde (soos in voorbeeld 406) saam met die begeleidingsfiguur speel. Die

derde keer moet die gegewe melodiese materiaal weer herhaal word. Sodoende skep die student reeds die gewenste ABA-vormskema waarbinne die improvisasie later sal plaasvind. Die seksie waar slegs akkoorde gespeel word (B), dien dus as 'n voorbereidingsoefening vir die improvisasie.

Voorbeeld 407: *Strollin' On*: Volledige chord chart

Strollin' On

Chari Du Plessis

Rock ♩ = 140

The score is in 4/4 time with a tempo of 140. It features a melody in G major with chords G, C/D, G, C, G, D, G, C/D, G. Dynamics range from mezzo-forte (mf) to forte (f). The piece ends with a first ending (C/D) and a second ending (G).

Die metode wat hier gevolg word om 'n improvisasie te skep, moet dieselfde wees as in Hoofstuk 7, waar akkoorde, toonlere, gebroke akkoorde en *arpeggio's* gebruik word om die student aan te moedig om fragmente te skep. Dieselfde viermaatfraseskepping sal in hierdie komposisie beoefen moet word. Hier volg 'n voorbeeld van 'n eenvoudige improvisasie wat slegs drieklanke gebruik, met kort *licks* wat as skakels dien. Dit kan op die ingeslote laserskyf 1 gehoor word (snit 59).

Voorbeeld 408: *Strollin' On*: Voorbeeld van improvisasie in akkoorde

The score shows a chord chart for 'Strollin' On' in 4/4 time. The chords are G, C/D, G, C, G, D, G, C/D, G. The score includes a first ending (C/D) and a second ending (G).

Toonlere, gebroke akkoorde en *arpeggio's* kan gekombineer word en op die volgende manier gespeel word (laserskyf 1, snit 60):

Voorbeeld 409: *Strollin' On:* Voorbeeld van improvisasie met toonlere en *arpeggio's*

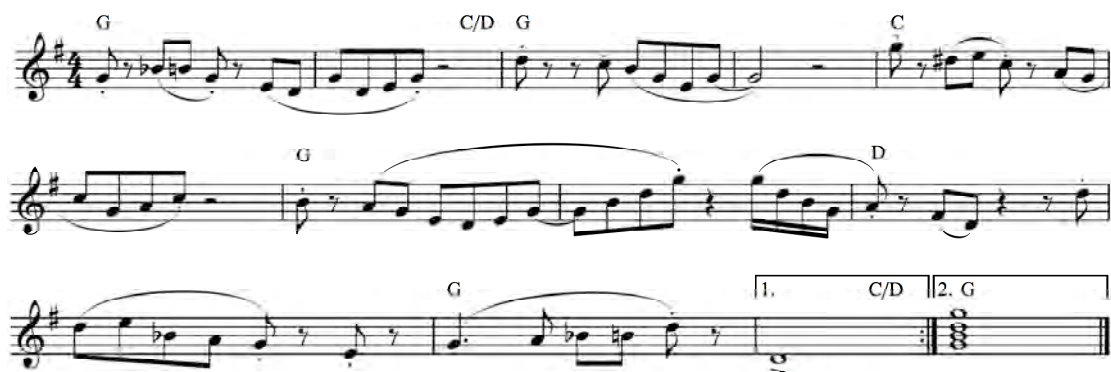

In die voorafgaande oefening word dieselfde soort toonlere en *arpeggio's* deurgaans in elke twee mate gebruik. Slegs die laaste vier mate wyk van hierdie patroon af.

Hierna moet die student sy/haar eerste oorspronklike improvisasie tussen die herhaling van die oorspronklike insluit. Die onderwyser kan voorstel dat die student aanvanklik slegs met akkoorde (in agstenote, of ritmes na willekeur) improviseer.

Hier volg 'n voorbeeld van 'n improvisasie wat op die ingeslote laserskyf gehoor kan word (snit 61). Die student besluit self watter een van die voorgestelde begeleidingspatrone hy/sy in hierdie improvisasie wil gebruik.

Voorbeeld 410: *Strollin' On:* Voorbeeld van vrye improvisasie

Dit is wenslik dat die student twee, drie of selfs meer *solo's* na mekaar moet speel om nuwe idees te skep en te probeer, voordat daar na die *head* teruggekeer word. Die vormskema sal soos volg daar uitsien: A B₁B₂B₃ A.

Hier volg nog 'n oorspronklike komposisie in *rock-styl*. Dit kan aangewend word om verdere improvisasie in die *rock-styl* te beoefen.

Voorbeeld 411: *Chord chart vir Keepin' the Faith*

Keeping the Faith Charl du Plessis

Rock ♩ = 100

Die realisering van hierdie musiek kan op die ingeslote laserskyf 1 (snit 62) gehoor word. Daar word slegs een improvisasie ingesluit om as voorbeeld vir die student te dien.

8.2 Ballade (*Peace* – Charl du Plessis)

Hier volg slegs die harmoniese raamwerk met 'n moontlike begeleidingspatroon.

Voorbeeld 412: *Peace*: slegs akkoordspel met begeleidingsfiguur A

Die realisering van die akkoorde (in gepunteerde halfnote) kan op die ingeslote laserskyf 1 gehoor word (snit 63) en sal soos volg lyk:

Voorbeeld 413: *Peace*: akkoordrealisering met begeleidingsfiguur A

Hierdie ballade is as 'n stadige wals geskryf en kombineer dus twee style. Begeleidingsfiguur B sal soos volg daar uitsien:

Voorbeeld 414: *Peace*: slegs akkoordspel met begeleidingsfiguur B

Die realisering van die akkoorde in die regterhand kan in beide begeleidingsfigure in gepunteerde halfnote geskied. Dit kan op die ingeslote laserskyf 1 (snit 64) gehoor word.

Voorbeeld 415: *Peace*: akkoordrealisering met begeleidingsfiguur B

Hier volg die *chord chart* vir *Peace*. Die student kan ter wille van kontras die begeleidingsfigure om die beurt afwissel en die stuk een keer met begeleidingsfiguur A speel en tydens die herhaling met begeleidingsfiguur B.

Voorbeeld 416: *Chord chart* vir *Peace*:

Peace Charl du Plessis

Adagietto ♩ = 120

In ballade-agtige komposisies soos *Peace* is dit moontlik om 'n eenvoudige improvisasie in parallelle sesdes te maak. Hier volg 'n voorbeeld van so 'n *solo*, wat op die ingeslote laserskyf 1 gehoor kan word (snit 65).

Voorbeeld 417: *Peace* : Improvisasie in sesdes

'n Vrye improvisasie wat meer melodiese van aard is en meer toonleerloopies gebruik, kan ook die chromatiese toonleer insluit, soos in die volgende voorbeeld geïllustreer word (laserskyf 1, snit 66). Let op dat die motief een oktaaf hoër op die opname gespeel word wanneer die stuk herhaal:

Voorbeeld 418: *Peace*: Vrye improvisasie

Hier volg 'n alternatiewe oorspronklike komposisie in ballade-styl. Die student kan enigeen van bogenoemde begeleidingsmateriale in die linkerhand gebruik. Begeleidingsfiguur B verander in *At Night* na 'n kwartnoot en 'n gepunteerde halfnoot binne die vierslagmaat.

In teenstelling met die voorafgaande improvisasies in *rock*-styl, mag pedaal gebruik word om hierdie ballade-styl te ondersteun.

Voorbeeld 419: *Chord chart vir At Night*

At Night Charl du Plessis

Ballad ♩ = 78

Die realisering van hierdie musiek kan op die ingeslote laserskyf 1 (snit 67) gehoor word. Hier wyk die navorser af van die gegewe begeleidingsfigure en sluit net een *solo* in. Die stuk is slegs vir die gevorderde student geskik omdat dit langer is as enige van die modelle wat tot dusver as ballades bespreek is. Soos op die opname gehoor kan word, leen die aard van die stuk hom na 'n meer liriese interpretasie.

8.3 *Swing* (*Keepin' It Up* – Charl du Plessis)

Hierdie *swing*-stuk word met opset in enkelvoudige vierslagmaat genoteer om die student te dwing om sy/haar kennis oor *swing feel* hier toe te pas.

Walking bass word as ideale begeleiding in *swing*-styl beskou, maar dit is moeilik om met die regterhand te improviseer terwyl so 'n baslyn gespeel word. Die volgende twee begeleidingsfigure word as alternatiewe vir die *walking bass* voorgestel.

Die ritmiese voortstuwing wat *walking bass* aan vinnige *swing*-musiek verleen, kan met blokakkoorde in die linkerhand vervang word. Dit bied 'n harmoniese en ritmiese basis vir die improvisasie.

Voorbeeld 420: *Keepin' It Up*: begeleidingsfiguur A

Die linkerhand se ritmiese begeleiding kan met akkoorde in heelnote kontrasteer word (laserskyf 2, snit 1).

Voorbeeld 421: *Keepin' It Up*: realisering met begeleidingsfiguur A

Hierdie komposisie kombineer stylaspekte van *blues* en *swing*, daarom kan 'n begeleiding wat tipies in 'n *blues of shuffle* voorkom, hier gebruik word.

Voorbeeld 422: *Keepin' It Up*: slegs akkoordspel met begeleidingsfiguur

B

Ritmiek kan altyd as 'n uitdaging vir 'n student se koördinasie gebruik word. Dit is duidelik sigbaar in die realisering van die regterhand in voorbeeld 423. Die gesinkopeerde (tweede) akkoord in elke maat moet telkens geaksentueer word. 'n Voorbeeld van hierdie realisering kan op die ingeslote laserskyf 2 gehoor word (snit 2).

Voorbeeld 423: *Keepin' It Up*: realisering met begeleidingsfiguur B

Die student kan hierna die melodie van *Keepin It Up* eers alleen realiseer om seker te maak dat al die ritmes korrek gespeel word, voordat die linkerhandbegeleiding bygevoeg word.

Voorbeeld 424: Chord chart vir *Keepin' It Up*

Keepin' It Up

Charl du Plessis

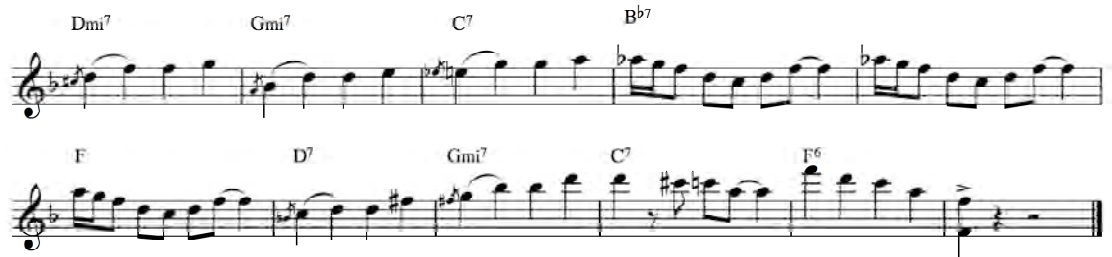
Fast Swing ♩ = 168

Nadat die student die melodie van *Keepin' It Up* met beide die begeleidingsfigure gerealiseer het, kan daar met kort fragmente geïmproviseer word. Daar kan twee of drie verskillende fragmente tydens hierdie oefening gebruik word. Hier volg 'n voorbeeld van so 'n realisering, wat op die ingeslote laserskyf 2 gehoor kan word (snit 3).

Voorbeeld 425: *Keepin' It Up*: improvisasie met kort fragmente

Dmi7 Gmi7 C7 B^b7

F D7 Gmi7 C7 F⁶

Hier volg 'n korter komposisie wat vir verdere improvisasie in *swing*-styl gebruik kan word. Op die meegaande laserskyf 2 kan 'n weergawe gehoor word waar die realisering deur die navorser *stride*-styl begeleiding in die linkerhand insluit (snit 4). Daar is soos met al die voorbeelde in hierdie hoofstuk slegs een *solo* ingesluit. Die melodie is met gepunteerde nootwaardes genoteer om die realisering van die *swing*-ritmes te vergemaklik.

Voorbeeld 426: *Chord chart vir Speak Up!*

Speak Up!

Fast Swing ♩ = 168 Charl du Plessis

Emi Ami Emi

F[#]7 B7 Emi

Ami⁷ Emi Ami Em/B F[#]7 B7 Emi

Wanneer die student hierdie improvisasies onder die knie het, is dit wenslik om die belangstelling in *jazz*- en *pop*-style verder te prikkel deur hom/haar bekende *jazz*- of *pop*-liedere te laat aanleer. Die internet is 'n goeie en goedkoop verwysingsbron om bladmusiek en *chord charts* op te spoor. Vir *jazz*-musiek is die omvattendste bron die reeks *Real Books* van *Sher Music*.

Die student se keuse van bekende liedere sal beïnvloed word deur die tipe musiek waarna hy/sy graag luister. Dit is daarom belangrik om die student

aan te moedig om na soveel verskillende musiekstyle (vokaal en instrumentaal) te luister, om 'n wye verwysingsraamwerk van style en verwerkings te hê. Analitiese luistermetodes, soos om die tydmaatteken, instrumentasie en selfs toonsoort of harmoniese skema te herken, stel die student mettertyd in staat om enige musiek van gehoor af na te boots. Hierdie eienskap is belangrik wanneer die student bestaande *riffs* en *licks* van ander pianiste wil naboots.

HOOFSTUK 9

SLOT

Die styleienskappe en komposisionele tegnieke in Christopher Norton se *Microstyles* is in hierdie navorsing deur middel van analise van die harmonie, melodie, vorm, ritmiek, pedaalgebruik en versierings in elke stuk bestudeer. Hierdeur is gepoog om kennis van Norton se komposisionele middele op te doen, wat later in improvisasie gebruik is. Die stilisties-korrekte uitvoering van Norton se oorspronklike musiek is in elke stuk bespreek om 'n oorsig van die belangrikste elemente van elke styl te verken. Daar is bevind dat kennis van verskillende style van onskatbare waarde is vir improvisasie. Die grootste uitdaging in hierdie studie is die vermoë om 'n duidelike onderskeid te tref tussen die verskillende stylkenmerke wat elke musiekstyl tipeer en die sinvolle toepassing daarvan tydens improvisasie.

Die belangrikste gevolgtrekkings na die bestudering van Norton se komposisionele metodes is:

- Die A^1BA^2 -vormskema word in die meeste van die stukke in *Microstyles* gebruik.
- Die melodiese materiaal van A^1 word meestal een oktaaf hoër herhaal by A^2 .
- Die noukeurige versorging van artikulasie binne 'n betrokke styl speel 'n kardinale rol in die stylgetroue uitvoering van elke stuk.
- Pedaalgebruik is deurgaans baie noukeurig en spaarsaam aangewend.

- Die gebruik van 'n metronoom by die instudering van hierdie musiek is belangrik om 'n ritmies-korrekte uitvoering te verseker.

Na bestudering van die styleienskappe in die musiek van *Microstyles* en die vergelyking met voorbeelde uit Norton se reeks boeke *Essential Guide to Latin-, Pop- and Jazz Styles for Keyboard*, het dit duidelik geblyk dat hierdie bundels nie as 'n akkurate verwysingsbron gebruik kan word om meer inligting oor die uitvoering van hierdie musiek te bekom nie.

Tydens die studie van Norton se musiek as vertrekpunt vir improvisasie, het die navorser getoon dat daar in hierdie versameling van agt-en-veertig stukke, vyf stukke is wat nie vir die beginner-improviseerder geskik is nie. Die oorblywende drie-en-veertig stukke het telkens oor geskikte begeleidingsfigure in die linkerhand beskik, wat as basis vir die improvisasie kon dien.

Die volgende voorvereistes is gestel vir enige student wat improvisasie op Norton se *Microstyles* aandurf:

- 'n Praktiese kennis van toonsoorte, toonlere en modusse.
- 'n Kennis van die besyfering van akkoorde deur middel van akkoordsimbole en die akkurate realisering daarvan.
- 'n Kennis van harmonie wat vier-, vyf- en sesklanke insluit en die vermoë om Norton se partituur harmonies te kan ontleed om sodoende akkoordsimbole te kan invoeg.
- Die kreatiewe begeerte om musiek te wil skep deur middel van improvisasie.

- Die vermoë om fragmente van een-, twee- en viermaatlengtes te kan skep.
- Die vaardigheid om 'n uitgeskrewe begeleiding vir die linkerhand te kan lees terwyl daar met die regterhand geïmproviseer word.
- Die vermoë om streng teen 'n reëlmatige tempo te kan speel, met en sonder 'n metronoom.

Deur die loop van die studie het dit duidelik geblyk dat ritme en tyd die grootste onderskeidende faktore is om musiek in kontemporêre style stilisties korrek te vertolk. Konsepte soos *groove*, *feel* en *swing* vorm die belangrikste komponente van die ritmiese samestelling van hierdie musiek. Die student se vermoë om een tempo te handhaaf en ritmies onafhanklik in beide hande te dink, is gereeld op die proef gestel.

Die doel van hierdie studie is deurgaans vermeld: eerstens om as vertrekpunt te dien vir die student wat graag wil improviseer en daarbenewens ook as bron te dien vir die onderwyser wat nie vertrou is met die onderrig van improvisasie nie. Om laasgenoemde rede is daar veral in Hoofstukke 7 en 8 voorbeelde van realisering ingesluit, asook musiekvoorbeelde op die ingeslote laserskywe. Die opnames van die stukke uit *Microstyles* is deurgaans as 'n betroubare verwysing van stylgetroue uitvoering van Norton se partituur gebruik en moet as inspirasie dien vir beide student en onderwyser.

In hierdie studie is basiese riglyne vir die stilisties-korrekte uitvoerings van *Microstyles* gegee om te toon watter rol hierdie musiek in die onderrig van verskeie kontemporêre musiekstyle kan speel. Die improvisasie op Norton se musiek (Hoofstuk 7) en op die oorspronklike materiaal in Hoofstuk 8 dien as 'n vertrekpunt vir die student wat belangstelling in 'n wye spektrum van klaviermusiek toon.

Bronne wat improvisasie op 'n meer gevorderde vlak bespreek, moet hierna bestudeer word om die voortsetting van improvisasie-studie te stimuleer. Die drie mees geskikte bronne wat hierna geraadpleeg kan word om meer oor improvisasie en *jazz*-harmonie te leer is:

- *The Jazz Piano Book* deur Mark Levine
- *1000 Keyboard Ideas* saamgestel deur Ronald Herder
- *How to Improvise* deur Jamey Aebersoldt

Improvisasie verskaf aan 'n musikus die geleentheid om sonder voorbereiding te komponeer. Die vreugde wat hierdie skeppende proses inhou, is vir enige musikus toeganklik en moet deurgaans tydens musiekonderrig aangemoedig word. Hierdie navorsing vervul 'n funksie in die daarstelling van 'n Afrikaanse bron wat oor improvisasie handel en hoop om as kreatiewe prikkels te dien vir vele genotvolle improvisasies en die onderrig daarvan. Improvisasie is 'n lewenslange proses, waarvan die begin net so belangrik is as die volharding daarvan.